

POKROK

PUBLISHING CO.

vydává

POKROK HÁPADU

a měsíční vydání

v Crete pro Saline okres, Neb.; ve Schuyler a Clarkson pro Colfax okres, Neb.; ve Wilson, Kans. pro stát Kansas; ve Cedar Rapids, Ia. pro stát Iowa; ve St. Paul a Minneapolis, Minn. pro stát Minnesota a v Tyndall, S. D. pro státy South a North Dakota.

Platnost:

Pro Spojené Státy \$2.00. Pro Kanadu \$2.50. Do Evropy \$3.00 ročně.

Zásilky peněžní dějte se pomocí peněžních poukazek (Money Orders), expresních poukazek (Express Money Orders), bankovních poukazek (Bank Drafts), anebo v registrovaném dopise.

Osamujete-li své představení, udejte starou i novou adresu.

Dopisy a krátká sdělení ochotně uveřejníme. Musí být stručná, psaná bez úmyslu někomu osobně poškodit a podepsány plným jménem, ať již má být v redakci utajeno, anebo s dopisem uveřejněno.

45

POSELSTVÍ PRESIDENTA WILSONA KE KONGRESU.

PANOVÉ kongresu: Osm měsíců uplynulo od té doby, co jsem měl naposled čest promluvit k vám. Byly to měsíce přeplněné událostmi obrovského a významného významu pro nás. Nehodlám podrobně líčit ba ani souhrnně podat události ty.

Praktické podrobnosti role, kterou jsme hráli v nich budou vám předloženy ve zprávách výkonných departementů. Budu hovořit toliko o naší nynější vyhlídce na tyto velké záležitosti, o našich nynějších povinnostech a okamžitých prostředcích dosažení cílů, které stále máme mít na zřeteli.

Nehodlám se vracet, abych debatoval o příčinách války. Nesnesitelná bezpráví učiněná i zamýšlená proti nám podlémy vládci Německa dávno již se od té doby stala příliš zřejmá patrna a nesnesitelná každému pravému Američanu, než aby musila být opětvána. Ale žádám vás, abyste uvažovali opět a s velmi vážným prozkoumáním naše cíle a prostředky, jimiž hodláme jich docílit, neboť účel diskuse zde na tomto místě jest akce a naše akce musí být přímo k určitým cílům.

Náš cíl ovšem jest vyhrát válku a nesmíme povoliti, ani sněsti, abychom byli odvráceni, dokud nebude vyhrána. Ale stojí za to, abychom se tážali a zodpověděli otázku. Kdy máme pokládat válku za vyhranou?

Z jednoho hlediska není nutno, abychom rozváděli tuto základní otázku. Nepochebyjí o tom, že americký lid ví, proč je válka a jakého druhu výsledek pokládáti bude za uskutečnění svého cíle v ní. Jako národ jsme jednotní v duchu a v úmyslu.

Málo dbám těch, kteří mi praví něco jiného.

Slyším hlas rozkolu, kdo by jej neslyšel? Slyším kritiku a hluk hlasitě bezmyšlenkovitých a nepokojných. Také vidím tu a tam muže vrhající se do bezmnohé neloyality proti klidné, nezlomné vůli národa. Slyším debatovatelů o míru ty, kdož nerozumí ani jeho podstatě, ani cestě, kterou můžeme jej dosáhnout z pozdviženým očima a nezlomným duchem. Ale vím, že žádný z nich nemluví za národ. Nedotýkají se srdce čehokoliv. Mohou bezpečně být ponecháni, aby chvástali se po neklidnou hodinku a byli zapomenuti.

Ale soudím, že pro jinou část vám je nutno říci jasně, co my zde v sídle akce soudíme, k čemu je válka a jakou roli hodláme hrát ve vyřízení jejich vůlí. Jsme mluvčí amerického lidu a on má právo zvědět, zdali cíl jeho je našim. Přeje si míru přemožením zla, porazením jednou pro vždy zhoubných sil, které přerušují mír a činí jej neuznaným a přeje si vědět, jak těsně naše myšlenky sáde a jeho a jakou akcí navrhuje. Nemá strpení s těmi, kteří touží po míru jakýmkoliv druhem kompromisu, je s nimi hluboce a rozhořčeně nespokojen, ale bude stejně ne-

spokojen s námi, nesdělíme-li jim jasně, jaké naše cíle jsou a co zamýšlíme, hledíce dobýti míru zbraní.

Věřím, že mluvím za lid, řeknu-li dvě věci: Předně, že tato nesnesitelná věc, jejíž osklivou tvář nám ukázali páni Německa, tato hrozba spojené intriky a síly, kterou nyní vidíme tak jasně v německé moci, věc bez svědomí nebo etí, nebo schopnosti pro umluvený mír, musí být zdraena a nebude-li jí úplně učiněn konec, alespoň vyloučena z přátelského styku národů; a za druhé, když tato věc a její moc budou skutečně poraženy a přijde doba k diskusi o míru — když německý lid bude míti mluvčí, jejichž slova můžeme věřiti a když tyto mluvčí budou ochotni jménem svého lidu přijati společný úsudek národů o tom, co nadále má být základem zákona a úmluvy pro život světa — budeme ochotni a rádi zaplatiti plnou cenu za mír a zaplatiti ji bez trpivosti. Víme, jaká to bude cena. Bude to plná, nestranná spravedlnost — spravedlnost prováděná na každém bodu a vůči každému národu, kterého konečně vyřízení musí se týkat — vůči našim nepřátelům stejně jako našim přátelům.

Slyšíte za mnou hlasy lidskosti, které jsou ve vzduchu. Dnešní jsou slyšitelnější, účelnější, přesvědčivější a přícházejí ze srdcí lidí všude. Trvají na to, že válka nemá skončiti ve mstivě akci jakéhokoliv druhu; že žádný národ nebo lid nemá být oloupen nebo potrestán, protože nezodpovědní vládci jediné země způsobili sobě hluboké a hanebné bezpráví. Tato myšlenka byla vyjádřena ve formě "žádné anexy, žádné válečné náhrady, žádné trestné odškodné," právě protože tato hrubá formule vyjadřuje instinktivní úsudek o právu prostých lidí všude, bylo jí pilně využito pány německé intriky, aby svedli ruský lid — a lid každé jiné země, který agenti jejich mohli dosáhnouti — aby přivolen býti mohl předčasný mír dříve nežli se autokracií dostane konečné a přesvědčivé lekce a lid světa bude veden v kontrolu svých vlastních osudů.

Z každého hlediska tudíž zdálo se mi býti povinností, abych vyslovil tuto prohlášení o účelu, abych připojil tyto určité výklady k tomu, co dovolil jsem si říci senátu v lednu. Náš vstup do války nezměnil naše stanovisko k vyřízení, jež musí přijíti, až bude po válce.

Když jsem řekl v lednu, že národy světa mají nárok nejen na volné cesty na moři, nýbrž i na zajištěný a nerušený přístup k cestám těm, myslil jsem a myslím nyní nejen na malé a slabší národy, které potřebují naší podpory a pomoci, nýbrž také na velké a mocné národy a na naše nynější nepřátele jako na naše společníky v této válce. Myslí jsem a myslím nyní na samo Rakousko, mezi ostatními, stejně jako na Srbsko a Polsko.

Spravedlnost a rovnost práv možno dosáhnout jen za velikou cenu. Hledáme trvalé, ne dočasné základy míru světa a musíme je hledat poctivě a nebojácně.

Ale skutečnost, že nesprávně užito bylo spravedlivé myšlenky není žádným důvodem, proč by se jí nemělo užíti správně. Musí býti přivedena pod ochranu svých skutečných přátel. Povězme znovu, že autokracií musí býti nejprve ukázána naprostá marnost jejich nároků na moc nebo vůdčivost v moderním světě. Je nemožno užíti jakéhokoliv měřítka spravedlnosti po tak dlouho, pokud budou nezastaveny a neporaženy takové síly, jaké jsou k dispozici nynějším pánům Německa. Dokud to se nestane, nemůže právo býti postaveno jako rozhodčí a mírotvorce mezi národy. Ale až se to stane — jako s boží vůlí dojdou k tomu, že budeme posleze volni učinit věc, které není příkladu a nyní je čas, bychom doznaní svůj úmysl jí nečinili. Budeme volni, abychom založili mír na sličetnosti a spravedlnosti a vyloučením všech sobeckých nároků na výhody i na straně vítězných.

Nech není žádného nedorozumění. Náš nynější a přední úkol jest vyhrát válku a ne nás nesmí odvrátiti od něho, dokud ho nebude dosaženo. Každá úseň a pramen, který máme, ať v li-

dech, penězích nebo materiálu je věnována a bude nadále věnována účelu tomu, dokud jej nebude dosaženo.

Těm, kdož si přejí přivoditi mír dřívě, než účelu toho bude dosaženo, radím, aby radu svou přenesli jinam. Budeme pokládati válku za vyhranou teprve, když německý lid nám řekne řádně pověřenými zástupci, že je ochoten svoliti k vyrovnání založenému na spravedlnosti a na nápravě bezpráví, která jeho vůdčivé učinili. Oni učinili bezpráví Belgi, které musí býti napraveno. Oni zřídili moc nad jinými zeměmi a národy než svým vlastním — nad velkou říší rakousko-uherskou, nad dosud svobodnými státy balkánskými, nad Tureckem a uvnitř Asie, které se musí vzdát.

Německý úspěch výevikem, průmyslem, znalostí, podnikavostí nebyl námi zazlíván, my jsme se proti němu nestavěli, ba spíše jej obdivovali. Zřídilo si skutečnou říši obchodu a vlivu, podepřenou mírem světa. Byli jsme spokojeni řídit se soupeřivými výrobky, vědy a obchodu, které bylo pro nás zahrnuo v jeho úspěchu a stálo nebo padalo dle toho, zda-li jsme měli či neměli schopnosti a iniciativu, abychom je překonali.

Ale v okamžiku, kdy ono vynikajícím způsobem nabylo svých triumfů míru, odvrhlo je, aby místo ních zřídilo, co svět nadále nedovolí zříditi, vojenskou a politickou nadvládu zbraní, kterou by vypudilo, kde nemohlo předčítí své soupeře, jichž se nejvíce bálo a jež nejvíce nenávidělo.

Mír, který uzavřeme, musí napraviti toto bezpráví. Musí osvoboditi ihned krásné země a šťastný lid Belgie a severní Francie od pruského výboje a pruské hrozby, ale musí také osvoboditi národy Rakousko-Uherska, národy Balkánu a národy Turecka, stejně v Evropě jako v Asii od nestoudné a cizí nadvlády pruské vojenské a obchodní autokracie.

HAVRAN PŘIDRUŽIL SE K ANGLICKÉ MARINĚ.

Havran připojil se k britickým námořním silám v Středozemním moři a stal se oblíbenou na palubě jednoho křižníku. Námořníci všech zemí mají v oblibě maskoty a vždy mají je na palubě, je-li to možno.

Jsme však povinni říci, že nepřijeme si nijak poškoditi neb jinak upravití říši rakousko-uherskou. Není naší věcí co učini se svým životem, ať průmyslově nebo politicky. Nezamýšlíme ani si nepřijeme diktovati jim jakýmkoliv způsobem. Přijeme si toliko viděti, aby jejich záležitosti byly ponechány v jejich rukou ve všech záležitostech, velkých či malých. Doufáme, že dosáhneme pro lid poloostrova balkánského a pro lid říše turecké právo a příležitost, aby zabezpečil svůj život, zajistil své osudy proti útku nebo nespravedlnosti a diktátu cizích dvorů nebo stran.

Nezamýšlíme žádného bezpráví proti německé říši, žádného zasahování do jejich vnitřních záležitostí. Pokládá bychom prvé i druhé za naprosto neospravedlnitelné, naprosto protichůdné zásadám, dle nichž hodláme žiti a které pokládáme za nejposvátnější ve svém životě jako národ.

Lidu Německa povídají jí lidé, kterým on nyní dovoluje, aby jej klamali a aby jednali jako jeho páni, že bojují za sám život a existenci jeho říše, válku zoufalé se-beobranou proti svévolnému útoku. Nic není hrubější a libovolnější falešnějšího a musíme hleděti krajní otevřenosti a poctivosti co do našich skutečných cílů přesvědčiti jej o falsi té. My ve skutečnosti bojujeme pro jeho osvobození před strachem spolu jako o své, před strachem stejně jako před skutečností nespravedlivého útoku sousedy nebo soupeři nebo těmi, kdož dělají plány světové říše. Nikdo neohrožuje existenci

nebo neodvážlost, nebo mírné podnikání německé říše.

Nejhorší, co může se stát ke škodě německého lidu, jest, že kdyby stále po válce byl nucen žiti pod etizádostivými a intrikujícími pány, kteří mají zájem na rušení míru světa, lidé, nebo ty třídy, kterým jiní národy světa nemohly by důvěřovat, nemohli by býti připuštěni do společenství národů, kteří musí na přístě zaručovati mír světa.

Toto společenství musí býti společenství národů, nikoliv pouhé společenství vlád. Bylo by snad nemožno také za takových nemilých okolností připustiti Německo k volnému hospodářskému styku, který musí nevyhnutelně vznikati z jiných společenství skutečného míru. Ale v tom nebylo by žádné útoky a taková situace nevyhnutelná z nedůvěry, by podle samotné povahy věci dříve či později sama napravila procesy, které dojdou za vznikly.

Bezpráví — velice hluboká bezpráví — spáchaná v této válce, musí býti napravena. To rozumí se samo sebou. Ale nesmí být a nemohou býti napravena spácháním též bezpráví proti Německu a jeho společením.

Svět nedovolí spáchání podobných bezpráví jako prostředek nápravy a vyrovnání. Státučníci musí tentokrát býti poučeni o tom, že miení světově jest všude probudila a plně chápe otázky, o které jde. Žádný zástupce samosprávného národa se neodvážl nedbatí ho pokusem o jakékoliv takové úmluvy sobectví a kompromisu, jaké učiněny byly na kongresu vídeňském.

Myšlenka prostého lidu zde a všude po celém světě, lidu, který se netěší žádným výsadám a má velice prosté a neporušené hledisko na právo a bezpráví, tof je vzduch, který všechny vlády musí dýchat od té doby, chtějí-li žiti. V plném odhalujícím světle této myšlenky musí pojata a prováděno býti všechno státnictví v této poslední hodině života světa.

Němečtí vládci mohli zvrátiti světový mír pouze proto, že německému lidu nebylo dovoleno pod jejich opatrováním podílet se na soudružství lidu jiných zemí ani myšlenkově, ani účelně. Německý lid neměl míti svůj vlastní názor, jež by pravidla chování se těch, kteří nad ním uplatňovali autoritu. Avšak kongres, jež uzavře tuto válku, poctí plnou silou hnutí, jež zaujmá srdce a svědomí svobodného lidu po celé zeměkouli. Závěr jeho půjde s tímto hnutím.

Veškeré tyto věci byly pravdou hned od prvopočátku této obrovské války; a já nemohu jinak, než míti za to, že kdyby byly bývaly vysvětleny zřetelně hned od prvopočátku, mohly býti sympatie a nadšení ruského lidu na straně spojenců, podezření a nedůvěra smeteny a trvalá sjednocenost účelů docílena. Kdyby byli věřili tyto věci hned od samého okamžiku jejich revoluce a od té doby byli v něm utvrzováni, trpka reverse, jež byla zmatelná v pokroku jejich záležitostí, směřujících k uspořádání a pevné vládě, mohla býti odvrácena.

Ruský lid byl otravován těmitéž falešmi, jež udržovaly v temnu lid německý a jedl byl mu dáván toutéž rukou. Jediným možným protilepkem je pravda. Tato nemůže býti vyslovena ani příliš zřetelně, ani příliš často.

S každého stanoviska považoval jsem tudíž za svou povinnost učiniti toto prohlášení účelu, aby obzvláště bylo zdůrazněno to, co dovolil jsem si říci senátu v lednu. Naše vstoupení do války nezměnilo naše stanovisko k urovnání, jež musí po ukončení války přijíti.

Když jsem v lednu pravil, že národové celého světa jsou nejen oprávněni k svobodnému používání moří, ale také k zajištěnímu a nerušenému přístupu k těmto, uel jsem na mysl, jako mám na mysli i nyní, nejen pouze malé a slabší národy, potřebující naší ochrany a naší podpory, ale také velké a mocné národy a naše nynější nepřátele právě tak, jako naše nynější spojence v této válce. Měl jsem a mám na mysli nyní právě Rakousko, mezi jinými, jako Polsko a Srbsko. Spravedlnost a rovná práva jest možno míti pouze za velikou cenu. Hledáme trvalé a nikoli prozatímní základy světového míru a musíme je hledati o právdově a neobroženě. Jako vždy, ukáže se právo býti nejvhodnějším prostředkem.

Co máme tudíž činiti, abychom

přivedli tu válku za svobodu a spravedlnost k spravedlivému zakončení? Musíme pozornou rukou odstraniti veškeré překážky nezdraru a musíme upravití zákony tak, aby bylo možno použiti svobodu všech našich schopností a moci jako bojující složky.

Jednou velmi obtížnou překážkou, jež stojí nám v cestě, jest, že jsme ve válce s Německem, ne však s jeho spojenci. Odporučuji proto naléhavě, aby kongres okamžitě prohlásil válku Spojených Států proti Rakousko-Uhersku. — Nezdá se vám zvláštním, že toto má býti důsledek argumentu, jež jsem vám právě uvedl? Není to zvláštní. Jest to ve skutečnosti neodvratná logika toho, co jsem pravil.

Rakousko-Uhersko není v přítomné době svým vlastním pánem, ale jest prostě vasalem německé vlády. Musíme přijmouti fakta tak jak jsou a jednati bez sentimentality v této vážné záležitosti. Vláda Rakousko-Uherska nebudná ze své vlastní iniciativy nebo na podnět vlastní a citění svého lidu, ale jako nástroj jiného národa.

Musíme čeliti jeho moci naší vlastní a považovati centrální mocnosti za jeden celek. — Jinak nemůže býti válka zdáří vedena.

Tatáž logika povede také k prohlášení války Turecku a Bulharsku, jež rovněž jsou nástroji Německa. Ale ony jsou pohybnými nástroji a doposud nestojí přímo v cestě naší akce. Půjdeme-li v této válce tam, kam nás potřeba zanese, ale zdá se mi, že bychom měli jíti pouze tam, kam nás vede okamžitá a praktická potřeba a nedbatí něho jiného.

NEJMENŠÍ VOJÁK KANADY.

Fotografie naše ukazuje nejmenšího vojáka v kanadské armádě v Evropě. Je to vlastně doposud hoch, 15 roků starý, který do vojska vstoupil v roce 1914 ve Vancouveru. Hoch tento je dobrým druhem dospělých vojáku. S jedním s jeho větších kamarádů spatřujeme jej na naší ilustraci.

Finanční a vojenská opatření, jež musí býti přijata, vyplynou sama během války a jejího vývívo, ale však dovolím si vám navrhnouti jistá zákonitá opatření, jež zdají se mi býti nutná k podpoře války a k uplatnění celé naší moci a energie.

Bude nutno rozšířiti v některých bodech zákony, přijaté za posledního zasedání, týkající se nepřátelských cizinců a rovněž mám za to, že bude nutno zavěsti velkou úřitou a podrobnou kontrolu všech osob, přícházejících do Spojených Států a tyto opouštějících.

Měly by býti přijaty zákony, jež označovaly by jako zločinný přestupek každé přestoupení nariadení prezidentových proklamací týkajících se nepřátelských cizinců, označených v odstavci 4967 oprávněného zákonníka a stanovily přísné tresty a zákony ty měly by se vztahovati stejně na ženy jako na muže, omezující nepřátelské cizince.

Je možno, že během doby mnoho nepřátelských cizinců s ochotou přijme výživu a přístřeší na vládní útraty v detenčních táborech a bude úkolem zákona, jež jsem navrhl, umístiti provinilec mezi těmito do kázně a podobných ústav, kde musí býti přinuceni k práci jako jiní zločinci.

Nedávna zkušenost mne přesvědčila, že kongres musí jíti dále a poskytnouti vládě větší autoritu k urovnání cen. Zákon nabídky a poptávky, jsem nucen s bolestí říci, zamezen byl zákonem neobnoveného sobectví. Ačkoli jsme vymýtili ziskulčnost v několika odvětvích průmyslu, řádi tato stále ještě bezohledně v odvětvích jiných.

Farmáři si ku příkladu stěžují a s velkou oprávněností, že ač re-

kulováním cen potravin zmaňovány jsou jejich příjmy, nežní ozádných opatření, aby proti cenám veliké části věcí, jež oni musí kupovati a podobné nespravedlnosti panují na všech stranách.

Jest naprosto nutno, aby v úvalu vzato bylo upotřebení veškeré vodní síly v zemi a rovněž systematicky a při tom ekonomicky vývin takových přírodních zdrojů v zemi, jež jsou ještě pod kontrolou federální vlády a aby tyto byly co nejdříve neúčinněji použity. Naléhavost takového zákonodárství stává se den ze dne patrnější.

Zákonodárství, týkající se regulování kombinací mezi našimi exportery za účelem účinnějších organizací a method kooperacy pro zahraniční trhy, jež bylo navrhováno v předěšlém zasedání, musí na každý pád býti uskutečněno v tomto zasedání.

A členy domů zástupců žádám, aby mi dovolili říci, že dle mého názoru nebude možno zacházeti s obrovskými sumami veřejných peněz, jež musí i nadále býti poskytovány, má-li býti válka řádně financována, bez zbytečného plýtvání a extravagance, pakli dům zástupců nesvolí k tomu, aby k dřívějšímu svému způsobu podávání a připravování všech návrhů zákona na vydání prostřednictvím jedineho výboru, aby zodpovědnost mohla býti soustředěna, vydání upravena a sjednocena a aby pokud možno bylo vyvarováno plýtvání a duplikování těchto.

Může se také v přítomném zasedání ukázati potřeba dodatečného zákonodárství za účelem vydatné součinnosti a operování drah a jiných dopravních prostředků v této zemi; o tom však, bude-li toho potřeba vyžadovati, promluvíme ke kongresu při jiné příležitosti. Oponemul-li jsem něco, co by mělo býti podnikáno k účinnějšímu vedení války, poradíte si již sami, jak oponemulí to nahraditi. Jedno jest mi však naprosto jasno a to jest, že nynější zasedání kongresu musí celou svou pozornost a energii soustřediti k tomu, aby rázně, rychle a zdárně proveden byl úkol, přivesti válku k vítěznému konci.

My můžeme to dokázati s tím větším zápalem a nadšením, poněvadž víme, že nám jest tato válka válkou za vysoké principy, že nemá za podklad sobecké ambice výboje a koristnictví, poněvadž víme, a ví to celý svět, že byli jsme k ní donuceni, abychom zachránili samotné instituce, pod kterýmiž žijeme, od korupce a zkázy. Cíle centrálních mocností míří přímo na srdce všemu, co my věříme: jejich válečné metody ničí každou zásadu lidskosti a rytířské etí; jejich intriky zkorumpovaly i myšlenky a duše mnoha našich lidí; jejich temná a tajná diplomacie pokoušela se připraviti nás o naše vlastní území a rozervati unii našich států.

Naše bezpečnost byla by u konce a naše čest navždy poskvrněna a přivedena v opovržení, kdybychom dovolili, aby oni triumfovali. Oni napadají samu existenci demokracie a svobody.

Protože je nám válkou vysokého nesobeckého cíle, v němž jsou všichni svobodní národové světa spolu spokojeni k uhájení práva, válkou k zachování našeho národa a všeho, co jest pokládáno za drahé v zásadě i v cíli, efitíme se dvojnásobně vázání navrhovati za její výsledek jenom to, co je spravedlivé a úmyslu nejčistšího pro naše nepřátele stejně jako pro naše přátele. Protože vše je spravedlivé a svaté, i urovnání musí býti podobného motivu i jakosti. — Pro to můžeme bojovat, ale pro nic méně ušlechtilého nebo méně hodného našich tradic.

Za tuto věc vstoupili jsme do války a za tuto věc budeme se biti, dokud nebude vypálena rána poslední.

Mluvil jsem prostě, poučeváž mám za to, že nynější doba vyžaduje, aby se mluvilo prostě, tak aby celý svět věděl, že i v ohni a zápalu boje a když pomyslíme jedině na to, abychom přivedli válku ke konci, nezapomněli jsme žádný ideál, ani zásady, pro něž bylo jméno Ameriky eteno mezi národy a za které zápasili jsme ve velikých generacích, jež nás předcházely.

Největší okamžik dějin přišel. Oči lidí byly otevřeny a oni vidí. Ruka Boží dolehla na národy. A věrní oddané, že bude jim přívinn pouze tehdy, pakli povznesou se do jasných výšin jeho spravedlnosti mílosrdenství.